

Turku 20.5.-71

LuKT

Asia: PC Mark 1:n vajeatoiminta

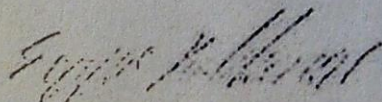
Hyppy suoritettiin nuorisoin ilmailupäivänä 20.5. klo 13.05. Hyppääjänä toimi allekirjoittanut, hyppykone oli Cessna 150, hyppykorkeus 1000 m ja maalialueena oli Turun Kauppatori. Varjooni, PC mark 1 (rek.n:o 665), oli kiinnitetty tätä hyppyä varten mainokset määräysten mukaisesti (LT5/70) ja hyppyyn oli saatu ilmaisuosaston lupa n:o 1616/76/71.

10 s:n vapaan pudotuksen ja aukaisun jälkeen totesin kuvan olevan keskeltä sekaisin hidastussukan, apuvarjojen ja toisen stabilisaattorin kanssa sekä että se oli voimakkaassa pyörimisliikkeessä. Kypyn suorituskyvyn parantamiseksi ja pyörimisliikkeen lopettamiseksi suoritin voimakkaita vetoja sekä ohjauskapuloista että kantohihnoista, sakkasin ja tarkkailin korkeutta mahdollisen päävarjon kuvan irrottamisen ja varavarjon käytön varalta. Riuhtomisen seurauksena stabilisaattori irtautui sotkusta, pyöriminen väheni ja tuli ohjauskapuloihin hallittavaksi. Samalla totesin pääseväni jo ennalta suunnittelemani varalaskupaikkaan Aurajokeen. Tässä vaiheessa (korkeus 300m) päätin luopua varavarjon käytöstä sillä koska tuulilinjalla oli vain korkeita kivituloja ja puuskien voimakkuus oli 15 solmua olisi sen käyttämisestä seurannut ilmeinen vaaratilanne. En myöskään pitänyt ajatuksesta tulla noin kaksinkertaisella vajoamisnopeudella varustetulla PC:llä kivikadulle.

Varjossa ollut vajaatoiminta oli likimain yleisimmän PC:ssä esiintyvän vajaatoiminnan kaltainen eikä sen aiheutumisesta voida syyttää nykyisten sääntöjen puitteissa kiinnitettyjä mainoksia. Olen kuitenkin sitä mieltä, että liian jäykästä materiaalista tehdyt mainokset stabilisaattoreissa saattavat häiritä varjon toimintaa. Varjon pakkasimme yhdessä Olli Henttisen kanssa saman päivän aamuna.

Kunnioitteen

Seppo Kokkonen

Turun Lentokerho ry.

VALTAKUNNALLINEN NUORISON ILMAILUPÄIVÄ 20.5.1971 TURKU – SEPPO KOKKOSEN LASKUVARJON VAJAATOIMINTA NÄYTÖSHYPPYSSÄ

Turun kauppatorille ilmailupäivän päätapahtumaan suunniteltu hyppy päättyi laskuvarjon vajaatoiminnan vuoksi "hallitusti" Aurajokeen. Tapahtumaa kuvaava kaitafilmi päättyi minulle lääkäri-isäni saatua sen sattumoisin yhdeltä potilaaltaan, Niilo Luukkoselta, 2-3 vuotta tapahtuman jälkeen.

Valitettavasti hypystä otettu kaitafilmi on tuhoutunut monien edestakaiskelausten vuoksi juuri uloshypyn (1000 m), varjon avauksen (650 m) ja varjon kanssa kamppailun (650-350 m) kohdalta, joka olisi ollut se maukkein osa filmistä. Filmi alkaa näin ollen tilanteesta noin 350 metrin korkeudesta.

"Aukaisun" jälkeen yläpuolelleni ilmestyi epämääräinen pyörivä varjosotku. Möykyn pyörimisliike kehitti pitkän kierteen, jonka ansiosta punoksista vetämälläkään ei pystynyt alkuvaiheessa vaikuttamaan tilanteeseen. Ensimmäiset 250 m meni vauhdilla kierrettä 4-5 kierrosta auki taistellessa ja eri vaihtoehtoja miettiessä. Näitä olivat kuvun irrotus ja varavarjo tai yritys kammata hyppy Aurajokeen. Tuulen suunta (korttelien lävistäjien suuntainen) ja voimakkuus (n. 15 m/s) eivät puoltaneet ohjaamattoman varavarjon käyttöä, sillä laskeutumisaikani olisi ollut kivitalon seinä tai katto, jolta olisin kiepsahtanut alas hallitsemattomasti.

Olin varautunut etukäteen vaihtoehtoon B (Aurajoki) siinä määrin että olimme pyytäneet poliisilta veneen lainaksi, joka toimitettiin trailerilla poliisiauton perässä Aurakadulle lähelle toria. Pelastuspartioksi valitut kerholaiset nousivat poliisiautoon Altti Salosen johdolla vaikeuksien ilmettyä ja pyrkivät Aurasillalle. Koko kadun tukkiva joelle pyrkivä väkijoukko hidasti kuitenkin poliisiauton etenemistä.

Kun olin saanut varjon kierrettä potkittua jonkin verran auki, pystyin tempomaan punoksista niin, että toinen stabilisaattori ja osa kuvusta aukesivat. Nämä aiheuttivat pyörivän liikkeen. Näin kuitenkin heti, että koko varjoa olisi mahdoton saada käyttöön, koska hidastussukka ja apuvarjotkin olivat kiertyneet kuvun keskiosan ympäri. Kun sain toisenkin stabilisaattorin. 350 metrin korkeudessa (*kaitafilmi alkaa tästä kohdasta*) pullautettua ulos, kantoa tuli heti lisää ja pyöriminen hidastui ja päättyi kun vedin toisen ohjauspunoksen täysin alas. Huomasin, että varjo liikkui tässä tilassa hiljaa eteenpäin ja pystyin suuntaamaan liikettä yhdelläkin ohjauspunoksella antaen varjon pyöriä kunnes haluttu suunta oli saavutettu. Olin tarkkaillut ajalehtimistäni ja vajoamistani koko ajan, ja tehnyt lukuisia laskelmia mahdollisista skenaarioista. Olinkin helpottunut pystyessäni

kääntämään kaksikupuisen minivarjoni suunnitelma B:n mukaiseen hallittuun finaaliin Aurajokeen.

Syöksyessäni jokeen jalkani iskeytyivät pohjamutaan. Olin avannut rintahihnan ja varavarjon toisen lukon jo ilmassa ja jalkahihnan lukot veteen laskeutuessani. Sain potkittua jalkani irti pohjamudasta, ponnistelin pinnalle pitäen kiinni varjoni istuinhihnansta pelastaakseni varusteeni. Pinnalle päästyäni olin jo väsynyt, ja lisäksi jalkani sotkeutuivat vedessä punoksiin. Painuin vähän väliä veden alle yrittäessäni saada jalkojani vapaiksi. Voimani hupenivat ja minun oli huudettava apuja valtavalta ihmisjoukolta, joka tuijotti kamppailuani korkealta joenpenkalta. Oletin avun tulevan pyytämättäkin, mutta näin ei tapahtunut. Kaksi hyvin pukeutunutta herrasmiestä kuitenkin laskeutuivat yhteen joen rantaan kiinnitetyistä moottoriveneistä, irrottivat yhden kiinnitysköysistä ja heittivät sen minulle. Olin pystynyt varjoineni räpiköimään noin 10 metrin päähän lähimmästä veneestä, johon voimani loppuivat. Nämä miehet päätyivät ehkä jopa pelastamaan henkeni. Happivajeessa jouduin palautumaan muutaman minuutin vedessä köyden varassa kelluen, ennen kuin ylösnosto onnistui.

Olin helpottunut onnistuessani laskeutumaan Aurajokeen, mutta kenties vielä helpottuneempi päästessäni vihdoin viimein sieltä pois. Harvoin sitä ihminen saa kokea moisia positiivisia elämyksiä helpottuneisuuden muodossa, ja vielä kaksin verroin samana päivänä. Päästyäni varjoineni joen penkalle, saapui pelastuspartio veneineen pillit ulvoen paikalle. Vene jätettiin rannalle ja hyppäsin maijan kyytiin, sinne juoppo-osastolle yhdessä pelastuspartion kanssa, ja karautimme torille, jossa runsaslukuinen yleisö odotti selityksiäni hypyn epäonnistumisesta (*kaitafilmi päättyy tähän torille*). Kerroin tarinani ja toivotin yleisön tervetulleeksi myöhemmin samana iltapäivänä Ruskolla pidettävään lentonäytökseen, jossa lupasin hypätä Turun "korkeusennätyksen", 5000 metristä, ja puhua yleisölle kurkkumikrofonin välityksellä 1 min 30 s kestävästä vapaapudotuksen aikana.

"Puheeni" jälkeen olisikin kiire kotiin noutamaan kuivat hyppyvarusteet ja tämän jälkeen lunastamaan lupauksia: saatiin aikaan 5200 m hyppy 92 sekunnin vapaalla pudotuksella kurkkumikrofonin kautta välittyneellä "mölinälläni" säestettynä. Nousu Piper Cherokee Sixillä hyppykorkeuteen kesti tasan tunnin. Yleisöä oli tässäkin hypyssä runsaasti paikalla ja varsinainen kohu Aurajoki-hypystä käynnistyi heti laskeuduttuani Ruskon kentälle. "Pakkolaskuni" Aurajokeen ylitti jopa kansainvälisen uutiskynnyksen ja vanhempieni kotona, jossa vielä asuin, puhelin soi yötä päivää. Lehtimiehet suorastaan ajoivat takaa minua ja muita TLK:n jäseniä tapauksen takia. Jouduin selittämään tapahtunutta lukemattomia kertoja.

Ilmailuliitto ja ilmailuhallitus antoivat omia lausuntojaan ja jopa poliisi kuulusteli minua. Tapaus sattui sikäli ikävään aikaan, että vain noin kuukausi aikaisemmin nuori tyttö oli saanut surmansa laskuvarjohypyonnettomuudessa, mikä lisäsi keskustelua laskuvarjohypyn turvattomuudesta sekä sääntöjen ja määräysten noudattamisesta Suomessa. Ko. hypyn mainosarvo oli joka tapauksessa erittäin

Seppo Kokkonen 18.1.2013

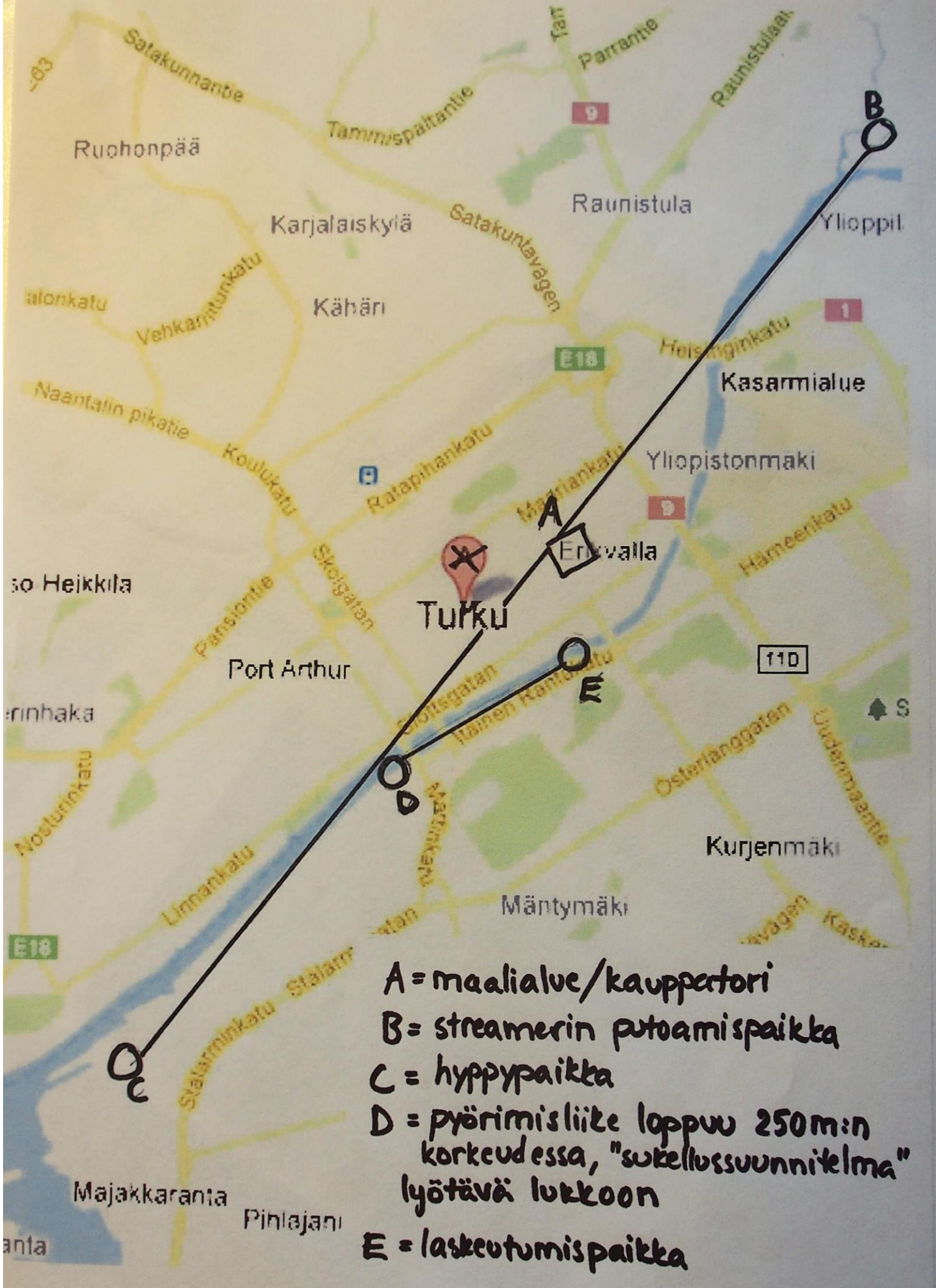
suuri, joka näkyi siinä, että seuraaville hyppykursseille oli jopa tungosta ja ainakin itselleni on jäänyt muisto yhdestä unohtumattomasta kokemuksesta, missä sekä yleisö että lehdistö saivat kunnan show'n.

Jälkeenpäin mietin, miten kova lasku olisi tullut, jos olisin onnistunut laskeutumaan kivipäälysteiselle kauppatorille. Streamerin ajelehtimismatka oli noin 2200 m (120 s), mikä merkitsi sitä, että keskituuli 600 metristä maahan oli noin 18 m/s (lennonjohdon viimeinen ilmoitus 15 *solmua*). Koko totuus tuulen kiihtymisestä varmistui minulle hyppyni jälkeen, sillä ajelehtimismatkan vajaan toimintoisella varjollakin ilman työntövoimaan oli noin 2000 m.

Pari vuotta myöhemmin hypätessäni Uudenkaupungin jäätyneelle torille erittäin pienelle maalialueelle vastaavissa olosuhteissa, koin laskun kovuuden. Osuin tällöin oikeaan paikkaan, mutta kovasta vauhdista johtuen loukkasin molemmat polveni ja keilasin nurin kymmenisen katsojaa. Turussa toki olisi ollut isompi alue käytettävissä.

Loppujen lopuksi oletan, että Aurajokeen johtaneen varjon vajaan toiminnan syy oli todennäköisesti edellisenä yönä Paracommander Mark I:n stabilisaattoreihin kiinnitetyt mainosteipit (syynä siis teippi, ei nimenomaisesti kaitafilmillä mainittu väriaine). Teipit jäykistivät varjokangasta huomattavasti ja se luultavimmin sotki aukeamisjärjestyksen. Stabilisaattorit aukesivatkin sisäänpäin ja hidastussukka kaksine apuvarjoineen onnistuivat kierähtämään punoksien välistä koko paketin ympäri lukiten kuvun keskiosan ja jättäen rimpuilun jälkeenkkin vain noin puolet varjon pinta-alasta käyttöön. Valitettavasti filmi ei tarjoa hyviä kuvakulmia alavinkkelistä, jolloin tilanteen olisi saanut paremmin näkyviin. Tapahtumasta tehdyn erään lehtiartikkelin kuva antaa lopputilanteesta parhaan käsityksen. (Kuriositeettina samaa kuvaa on myöhemmin käytetty myös artikkelin "Kaappari hyppäsi rahat mukanaan" yhteydessä).

- A = maali-alue / kauppatori
- B = streamerin putoamispaikka
- C = hyppypaikka
- D = pyörimisliike loppuu 250m:n korkeudessa, "sukellussuunnitelma" lyötävä lukkoon
- E = laskeutumispaikka

